zeker nog de echt Hollandsche namen van *koning, burgemeester* en van *ontvanger*, maar voor 't overige is 't ook hier schier al de titulatuur van vreemden oorsprong in den commissaris, in den minister en in den notaris. Er ligt daarom niets vreemds in, dat ook in Babylon titels uit de Grieksche wereld waren doorgedrongen. Al is 't toch, dat de Grieksche wereld in de 5e eeuw v. Chr. nog niet zoo toonaangevend was, toch had zich destijds ook in de Grieksche wereld zekere ambtelijke titulatuur ontwikkeld, en daar ook de Grieken in 't koloniseeren heil zochten, waren van zelf die titels ook in Azië en Afrika bekend. Iets, waarbij nog komt, dat in de toenmalige Oostersche rijken niets gewooner was, dan in de ambtenaarswereld vreemdelingen op te nemen. Nu nog ziet men dit in Turkije wat de Armeniërs betreft, en zelfs tusschen Grieken en Turken en Armeniërs en Turken ent, is de verhouding zoo grievend als 't slechts denkbaar is, en toch bieden zich nog gedurig Armeniërs voor de Turksche diensten aan, en neemt Turkije ze op. En juist dit nu was reeds oudtijds Oostersche usantie. Men ziet 't aan Daniel zelf en aan zijn drie vrienden. Ook zij toch waren vreemdelingen, maar dit belette in 't minst niet, dat ze in hooge Babylonische ambten geplaatst werden. Zelfs mag vastgesteld, dat in de wereld van het Oosten de machthebbers bij voorkeur veeleer vreemdelingen in hun dienst namen, en met gezag bekleedden, omdat ze hun eigen landgenooten vaak niet vertrouwden, en de vreemdeling, als van de Overheid meer afhankelijk, zich in den regel meer aan de Overheid, dan aan het vreemde volk hechtte. Van wat zijde ook bezien, ontvangt men derhalve bij het nalezen van wat hier tegen de echtheid van Daniel is ingebracht, geen anderen indruk, dan dat de critici, die 't wonder niet aanvaarden willen, letterlijk in heel Daniel geplozen hebben, om te zien, wat ze als bedenking tegen de echtheid konden oprakelen. Indruk maakt de critiek op wie aan het ingrijpen Gods ook in het normale leven gelooft, dan ook in geen enkel opzicht. En ook hier, bij hoofdstuk III, moet herhaald wat we in 't gemeen op den voorgrond stelden: Hetgeen geschied is in de periode van de ballingschap kunt ge niet met het gebeurde in Egypte onder Jozef en Mozes vergelijken, of 't treft u telkens, hoe 't beide malen een Goddelijke inwerking op 't normale leven geldt, die 't ongeloof niet kan aanvaarden, maar die 't geloof evenmin kan loslaten, zoolang er geen meer afdoende critiek aan het woord komt, dan dusver sinds de laatste jaren der 18e eeuw opdook.

Dr. A. K.

„De Springader des levenden Waters".

> Want mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zich zelven bakken uit te houwen, gebrokene bakken, die geen water houden. Jer. 2 : 13.

Er is vlociend maar ook stilstaand, er is neerdruppelend maar er is ook springend water. Gaat nu de beeldspraak op God over, dan is Hij aan te bidden als de »Fontein des levens,« gelijk de Psalmist het uitzingt (Ps. 36 : 10), en is in Hem te loven »de Springader des levens«, naar de Profeet het in beeld brengt (Jeremia 2: 13).

Op 's menschen leven overgebracht, scheelt het er nu maar aan, of er van onzen God actie in ons uitgaat, dan wel of die actie van Gods zijde zich uit ons terugtrekt.

Zoo is het met ons lichaam. Is er een tinteling van den adem Gods in ons bloed, dan leeft alles in ons en voelen we ons rijk. Bij het lijk daarentegen is 't juist omgekeerd. Met wie sterft, sterft ook de tinteling van den adem Gods weg. En wat er dan rest is onbezielde stof, die vanzelf tot ontbinding overgaat. Ook tijdelijk kan zich hier het verschijnsel van voordoen, zoo iemand van zichzelf viel of als dreinkeling werd opgehaald, maar dan is terugkeeren van den adem, wederopwaking van het leven veelal nog mogelijk. En gelukt dit, dan keert de actie Gods in wat eerst verstijfde terug.

Zoo ziet ge het ook in ons bewustzijnsleven. In den een tintelt het van rijke gedachten, van hoog-dichterlijke bezieling, van rijkdom van vinding, en van invloed op anderen, maar ze zijn er ook niet weinigen, bij wie het is, of het innerlijk bij hen verdorde, zoo weinig leven komt er uit hun persoon naar buiten.

En geheel ditzelfde gaat nu ook in geestelijken zin door.

Gaat er geen geestelijke actie van God op ons uit, dan versterft onze innerlijke existentie. Er golft, er vloeit dan niets meer in ons verborgen zielsleven. En dan zijn we wat de Schrift noemt geestelijk dood. En dit duurt dan tot op 't oogenblik dat onverwacht de actie, die van God uitgaat, weer in ons verborgen wezen indringt, en van dat verborgen punt in ons hart of in onze nieren, ons op nieuw bezielt en doet opleven.

Raadpleeg dan ook maar, 't zij uw eigen verleden of wat ge in uw omgeving waarneemt, en 't komt altoos weer op één van deze drie neder: dat er of stilstaande wateren zijn, of wateren die wel niet stilstaan doch alleen vloeien, of eindelijk dat er actie in de wateren uws levens indringt, en dat ze nu opborrelen, spattend opspringen en tintelen voor ieders oog.

Het is de gemeenschap met den Heilige waarop 't aankomt.

Zekere betrekking tusschen ons en onzen God is er altoos. Er is altoos iets van Gods rijke almacht dat zich afspiegelt in ons geboren worden, in het wondere samenstel van ons lichaam en in het levende mysterie in ons bloed. Sterker nog komt dit uit in onze gedachtenwereld, in de taal waarin we ons uiten, en in de wilskracht die van ons uitgaat. Doch dit alles raakt op zich zelf nog het Heilige niet. Ook in de leeuwerik die zingt, galmt iets van de Majesteit Gods, want het is God die uit den vogelzanger de klank van 't lied doet uitkomen.

Maar in den mensch, evenals in den engel, kan dit nu ook *in het Heilige* overgaan, en dan komt 't in onze ziel niet maar tot een inwerking van Gods almacht, maar tot een indringen van *God zelf* in ons verborgen wezen, en dan leeft het opspringen van de Fontein des Levens in ons schuilend ik.

We zijn dan niet maar knechten Gods, en dragers van Zijn glanzen, maar dan komt er het kindschap, en in dat kindschap het wonen van God in ons, en het wonen van Gods kind bij Hem.

Het is dan niet meer, God van verre, en wij Hem uit de verte lofzingend, maar het komt dan tot een *nabijzijn*. Het zalige in het nabij God te zijn, wordt dan innerlijk voelbaar. We zijn dan niet meer enkel ons zelf, met om ons heen een wereld die buiten ons ligt, doch er is dan een saamsnoering van 't tweeerlei leven van God in ons en van ons in Hem.

Er is dan niet maar in ons een levenswater dat stil staat als in de gracht of put. En ook is er dan in ons niet slechts een water dat zachtkens vloeit onder den druk der afhelling. Neen, er is dan heel iets anders in ons tot actie gekomen. De wateren van het leven in ons worden dan van onderen uit de verborgen diepte van ons leven aangegrepen. Er komt dan van binnen uit een persen, een opdringen, een opheffen, waardoor 't alles in ons tot de springader van een fontein wordt. Het wordt in ons dan alles bezield en tintelend. Het is het kind Gods in ons, dat 't *Abba, lieve Vader!* begint uit te zingen. Het beeld Gods in ons grijpt weer naar het oorspronkelijke waarvan het 't beeld droeg. Het wordt niet één, want God en Zijn kind moeten eeuwiglijk twee blijven. Maar nu saamgestrengeld, saamgesnoerd, ja inniger nog als in elkander met den levensadem ingedrongen. En de ziel voelt het, dat, mag ze een heiliger toon aanslaan, of iets heiligs verrichten, niet zij 't is, waaruit dit heilige opkwam, maar dat 't God was, uit wien als uit een Fontein des Levens dit heilzame in haar opsproot.

Dan is 't niet alleen 't zalige dat we nabij God kunnen zijn en in dat »nabij God te zijn« de heilige koestering van Zijn liefde over ons voelen komen, maar dan komt God zelf ook nabij ons; dan overstelpt Hij ons met Zijn op ons aandringende nabijheid; zoodat we ten slotte een werking *in ons* gewaar worden, waarvan we straks zelf merken, dat 't God in ons was.

Niet alsof deze zalige gewaarwording zonder verlet of verschuiving, bij nacht en bij dag, steeds onafgebroken door zou gaan. Dat zal eens zoo worden en zijn in het Vaderhuis, doch hier kan dit nog niet. Hier is ons leven nog te ongelijk en te vaak innerlijk gestoord. Er is dan ook geen kind van God, dat niet gedurig te klagen heeft over verkoeling, over triest isolement, soms zelfs over vervreemding, en dit bracht toch geen scheiding teweeg.

Hierin toch ligt 't raadsel.

In ons kan het: »nabij God te zijn« zeer zeker verminderen en afnemen, zoodat we ons dan niet meer nabij God gevoelen, maar gevoelen dat we weer terugkeeren moeten; maar bij God is 't zoo niet en nooit. Heeft de Heere eenmaal den toegang tot ons hart ontsloten, dan blijft Hij eeuwiglijk nabij ons, ook al is 't dat wij een Lamma Sabachthani uitzuchten. Toen onze Heiland dit Lamma Sabachthani aan het kruis zich uit de ziel scheurde, was Zijn lieve Vader toch niet van hem geweken, maar zeer nabij den Zoon zijner liefde gebleven.

En dit nu ligt voor ons uitgedrukt in het beeld van »de Springader« of wel van »de Fontein des levens."

Dit toch is het kenmerk van een prachtfontein dat, zoo men hem niet afsluit, het klare, heldere water uit die fontein aldoor opspat en opborrelt, en dat ge de Fontein niet nader komt, of wat dor en verdroogd was, glanst aanstonds weer in der druppelen pracht.

Als ge nu door zonde, door verlet of verzuim, van uw God weer waart afgeweken, zoodat het zieleleven in u weer verdroogd was, en ge dan keert tot uw God terug, dan voelt ge aanstonds zelf, dat niet de Fontein ophield Springader te zijn, maar dat gij van onder de druppelen der Fontein u hadt teruggetrokken, en dat al wat ge nu te doen hebt, niet anders is dan terug te keeren, of weer de Fontein des Levens u als met zijn heilige druppelen verfrischen mocht.

Dr. A. K.

Amsterdam, 17 Nov. 1916.

Met belangstelling wordt in onze Kerken de verschijning tegemoet gezien van het rapport der door de Haagsche Synode benoemde Commissie in zake de wenschelijkheid en noodzakelijkheid van een herziening onzer Statenoverzetting.

Niet dat de behoefte aan een nieuwe overzetting zoo diep door ons volk gevoeld wordt. Eer kan integendeel worden gezegd, dat het zelfs zeer veel moeite zou kosten, een nieuwe vertaling onder ons volk ingang te doen vinden. Al wat dusver aan nieuwe vertalingen verscheen, mist het gewijde en plechtige, dat onze Statenvertaling siert. En al mag uit het oogpunt van wetenschappelijke nauwkeurigheid zulk een nieuwe vertaling de voorkeur verdienen, de kunst van vertalen is toch niet alleen in de nauwkeurigheid gelegen, maar ook en niet minder daarin, dat het Woord Gods ons in een vorm geboden wordt, die het heilig karakter der Schrift eerbiedigt en handhaaft. En zoowel de Leidsche vertaling, die van moderne zijde uitkwam, als de proeve van een nieuwe vertaling door Prof. van Veldhuizen en anderen geleverd, staat in dat opzicht zoover bij onze Statenoverzetting ten achter, dat ons Gereformeerde volk er zeker nooit over denken zou, zijn Statenbijbel voor zulk een nieuwe vertaling in te ruilen. Voor een overzetting van den Bijbel, die voor het volk bestemd is, is meer noodig dan exegetische kunde en philologische akribie; er is bovenal noodig een gevoel voor het gewijde en verhevene van de Schrift. Dat maakt, dat zoowel in Duitschland de oude Lutherbijbel, als in Engeland de oude Vertaling, zij het dan al op enkele punten verbeterd, nog steeds de volksbijbel is gebleven. Het is nergens gelukt een geheel nieuwe vertaling in plaats van den van ouds gebruikten Bijbel te schuiven. En we gelooven niet, dat dit ook in ons land mogelijk zou wezen.

Intusschen was het goed, nu het vraagstuk eenmaal aan de orde was gesteld, dat de Synode een zevental deputaten benoemde, die de Kerken op dit punt zouden voorlichten, opdat dan op de volgende Synode een beslissing zou kunnen worden genomen.

Volgens het besluit der Synode moet dat rapport een half jaar van te voren aan de Kerken worden toegezonden, en daar de volgende Synode wel in Augustus 1917 zal worden saamgeroepen, zal dit rapport dus uiterlijk in Februari moeten verschijnen.

Vermoedelijk zullen onze Kerken echter niet tot de Sprokkelmaand van het volgend jaar behoeven te wachten. Naar we vernemen is de Commissie zoo actief geweest, dat ze reeds thans met haar arbeid gereed is gekomen en haar eindrapport heeft vastgesteld. Het behoeft dan nog alleen maar gedrukt te worden, en daarvoor zullen wel geen drie maanden noodig zijn. Zelfs mag verwacht worden, dat het vóór het einde van dit jaar de Kerken wel bereiken zal. En dit kan niet anders dan gewenscht zijn. Hoe langer de Kerken den tijd hebben om dit rapport te overwegen, hoe beter het zal zijn.

De Schoolstrijd.

Niet zonder bezorgdheid zien we de beslissing tegemoet, die de Tweede Kamer zal nemen inzake de voorgestelde wijziging van Art. 192 der Grondwet.

Het scheen aanvankelijk, alsof van liberale zijde men waarlijk geneigd was inzake den Schoolstrijd tot een eervollen vrede te komen. Nadat nog bij de voorgaande verkiezingen van liberalen kant de strijd met vernieuwde heftigheid gevoerd was voor het onverzwakt behoud van de openbare School, die men door de Grondwetsherzieningsvoorstellen van het Ministerie-Heemskerk bedreigd achtte, keerde, nadat de overwinning behaald was, plotseling het haantje op den toren om. In plaats van strijdlustigheid kwam er een geest van vredelievendheid en verzoeningsgezindheid, die als een zoel lentewindeke na den woedenden November-orkaan aandeed.

Minister Cort van der Linden, die als ervaren schipper op elke verandering in het getij acht geeft, benoemde dan ook al spoedig een Commissie, die, al heette ze officieel niet de pacificatiecommissie, toch niet ten onrechte alzoo door de spraakmakende gemeente werd gedoopt. En wat nog korten tijd geleden onmogelijk scheen, gelukte. De vertegenwoordigers der verschillende parlementaire groepen kwamen tot een gemeenschappelijk accoord, belichaamd in een nieuw artikel 192 der Grondwet en in een stel onderwijswetten, waarin de financieele gelijkstelling van het bijzonder en openbaar onderwijs werd voorgesteld. Wel weigerde een der Commissieleden, de heer Tydeman, te onderteekenen, maar hoezeer men dit betreurde om het hoogstaand karakter van dezen staatsman, te veel hechtte men hieraan niet. De oud-liberale groep, wiens leider hij was, telde in de Tweede Kamer te weinig leden om de totstandkoming van het akkoord te doen mislukken.

Ongetwijfeld moet de arbeid dezer Commissie dan ook geloofd, al bracht haar voorstel volstrekt niet de voldoening van al onze wenschen. Het Hooger Onderwijs bleef bij de financieele gelijkstelling uitgeschakeld. Het openbaar onderwijs bleef in het grondwetsartikel den voorrang behouden. Er was geen sprake van dat aan den ouden eisch van Groen: de vrije school regel, de staatsschool aanvulling, werd voldaan. En evenmin werd de financieele zorg voor de school geheel ten laste van den Staat overgebracht, zoodat de bijzondere school voor een niet gering deel afhankelijk bleef van de gemeentebesturen. Maar al kan er van een *voldaan* dus geen sprake wezen, we waren toch dankbaar dat althans de winst van de financieele gelijkstelling werd verkregen. Hoezeer in elke staatssubsidie altoos een gevaarlijk element schuilt, de ervaring heeft getoond, dat elke nieuwe verhooging van de subsidie het aantal Christelijke scholen verdubbeld heeft. Komt de financieele gelijkstelling tot stand, dan zal de tijd niet ver zijn, dat de Christelijke school het grootste aantal kinderen van ons volk bevat.

En nog hooger winst uit moreel oogpunt scheen, dat men van liberale en socialistische zijde thans openlijk erkennen kwam, dat men in den schoolstrijd ons *onrecht* aangedaan had. De uitnemende nota, die Minister Cort van der Linden bij de indiening van de voorstellen der Grondwetsherziening schreef, had bijna door een Minister van Rechts kunnen geschreven zijn. En ook bij de debatten in de Tweede Kamer, evenals bij de meetings in het land gehouden, werden door verschillende liberale woordvoerders uitspraken gedaan, die toonden, welk een omkeer in de geesten had plaats gevonden. Erkende niet de openbare onderwijzer Gerhard in de Tweede Kamer, dat de openbare school in werkelijkheid niet neutreul was en het ook niet zijn kon, maar dat ze een secte-school was voor het modernisme. En kwam Prof. Krabbe niet nog pas in zijn *Gids*artikel verklaren, dat de antirevolutionairen volkomen gelijk hadden met hun eisch: *de vrije school regel*?

Alleen, even duidelijk is gebleken, dat deze omkeer volstrekt niet algemeen is. De meest invloedrijke bladen als *Nieuwe Rotterdammer* en *Handelsblad* hebben in hun bespreking van de voorstellen der Commissie, in hun critiek op de nota van den Minister en in hun Kamerverslagen wel getoond, hoe ze nog onveranderd op het oud-liberale standpunt staan. In de Tweede Kamer bleek de oppositie volstrekt niet alleen bij de vrij-liberalen te schuilen. In meetings en vergaderingen van kiesvereenigingen laaide het vuur van den hartstocht weer fel op. De palstaanders roerden de trom, Prof. Eerdmans aan het hoofd. En zoo heftig werd de storm, die opstak, dat zelfs de leden der Commissie, die het compromis teekenden, al met amendementen aankwamen, die als olie op de ontroerde golven moesten werken! Niet alleen dat de plicht van den Staat om te zorgen, dat er overal openbare scholen zijn, verscherpt moest worden, maar aan het bijzonder onderwijs zou de begeerde subsidie niet gegeven worden, wanneer zij niet onder het Caudijnsche juk doorging van gelijkheid of gelijkwaardigheid der eischen door de wet aan het openbaar onderwijs te stellen. En daartegenover ontbreekt elke werkelijke waarborg, dat wanneer dit grondwetsartikel wordt aangenomen, de straks nieuwgekozen Kamer metterdaad de financieele gelijkstelling tot uitvoer zal brengen. De bodem der schatkist is thans reeds leeg en de financieele gelijkstelling zal millioenen kosten. Het zal alles op goed vertrouwen moeten gaan, en wie zal borg staan, dat dit goed vertrouwen niet wordt beschaamd? Aan opzettelijke misleiding bij de leiders denkt niemand, maar hoe de nieuwe Kamer er zal uitzien, die onder de vigueur van een geheel nieuw stemrecht zal gekozen worden, kan niemand zeggen. Bovendien is de zoozeer begeerde buit van het algemeen stemrecht dan binnen gehaald en kan er een zoo sterke actie opsteken tegen de uitvoering van Art. 192, dat geen Ministerie zich aan die uitvoering wagen zou.

Zoo is de hoop op een werkelijke pacificatie ook ditmaal ijdel gebleken. De strijd zal moeten worden voortgezet. Een strijd om, wanneer Artikel 192 wordt aangenomen, ook de uitvoering gedaan te krijgen. Maar niet minder een strijd om ons heilig beginsel te doen zegevieren, dat de *school aan de ouders behoort* en de Staat alleen aanvullend mag optreden.

De kinderen des Verbonds.

XLIV.

Zoo handhaaft de Gereformeerde Kerk het goed recht van den kinderdoop niet alleen op grond van het bevel Gods aan Abraham gegeven, — wat alleen een formeele grond zou wezen — maar vooral op grond van de rijke beloften in het Genadeverbond aan onze kinderen geschonken, waardoor God ons verzekert, dat Hij de weldaden van dit Verbond aan onze kinderen schenken wil, waarvan de doop het teeken en zegel is.

Die belofte Gods heeft daarom, gelijk we zagen, niet alleen betrekking op de aanneming onzer kinderen door God den Vader en op hun gewasschen zijn in het bloed van Jezus Christus, maar evenzeer op hun wedergeboorte en heiliging door den Heiligen Geest. Terecht geeft onze Catechismus als grond van den kinderdoop dan ook op, dat hun de Heilige Geest, die het geloof en de wedergeboorte werkt, niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt, en beroept zich daarvoor op de belofte Gods in Jesaja 44 : 1, 2, 3 reeds onder het Oude Verbond gegeven, dat God de Heere zijnen Geest zou uitgieten op ons zaad, en niet minder op Hand. 2 : 39, waar de Apostel Petrus op den Pinksterdag verklaart, dat de belofte van den Heiligen Geest ook aan onze kinderen toekomt.

Zonder deze belofte van de mededeeling des Heiligen Geestes aan onze kinderen zouden we geen recht hebben onzen kinderen den doop te bedienen, want de doop geschiedt niet alleen in den naam des Vaders en des Zoons, maar ook in den naam des Heiligen Geestes. Bovendien, waar de Heilige Schrift den doop met nadruk »het bad der wedergeboorte en der vernieuwing des Heiligen Geestes" noemt (Titus 3 : 5) zou dit sacrament zeker niet aan onze kleine kinderen mogen gegeven worden, wanneer het vaststond op grond van Gods Woord, dat deze wedergeboorte en vernieuwing door den Heiligen Geest bij onze kinderen onmogelijk was, en eerst, gelijk de Wederdoopers beweerden, op later leeftijd, door middel van de prediking des Woords, tot stand komen.

De Methodist, die eyenzeer bekeering en wedergeboorte vereenzelvigt, alleen van een bewuste wedergeboorte op later leeftijd weten wil en de wedergeboorte evenzeer van de prediking afhankelijk stelt, mag den kinderdoop nog als uitwendige ceremonie behouden, maar den eigenlijken grond en het fundament van den kinderdoop heeft hij ondermijnd en van de heerlijke geestelijke beteekenis, die de doop als sacrament voor onze kinderen heeft, blijft niets over. Toevallig is dit niet. Het hangt met heel de opvatting van het geestelijk leven van het Methodisme saam. Een Methodist met zijn vaak te prijzen bekeeringsijver heeft geen oog voor het stille en verborgen werk van den Heiligen Geest in de harten der kinderen; waar het al voor hem op aan komt, is de vrucht, de bewuste bekeering, die in ieders leven op een bepaald oogenblik moet worden doorgemaakt. Hij rekent daarom niet met wat achter die bekeering ligt; niet met Gods eeuwige uitverkiezing; niet met het verbond der genade; niet met de heilige linie in de geslachten; niet met de belofte Gods aan de kinderen geschonken; niet met het werk der wedergeboorte, zooals dit reeds vroeg in de kinderen kan plaats vinden. Vandaar dat in de Methodistische prediking en zielszorg over den doop, dien men als kindeke ontvangen heeft, dan ook nooit gesproken wordt, of het moet wezen om toch met heiligen ernst de Christenen er op te wijzen, dat zij op dien doop niet vertrouwen zullen en daarvan geen zaligheid zullen verwachten. Die doop is voor den Methodist niet een *zegen*, maar veeleer een *gevaar*, een *hinderpaal*, een *zie-in-den-weg* om tot de bekeering te komen. En waar dit Methodisme helaas ook in onze Gereformeerde kringen maar al te veel ingang heeft gevonden, en zelfs voor een goed deel onze prediking beheerscht, kan er daarom niet genoeg nadruk op worden gelegd, dat onze Kerken toch weer zullen keeren tot wat onze vaderen op grond van het Woord Gods aangaande de verbondsgenade Gods aan onze kinderen hebben geleerd.

Dat nu de wedergeboorte door den Heiligen Geest volstrekt niet, gelijk de Methodist wil, eerst op later leeftijd plaats kan vinden, wanneer het bewuste leven bij den mensch is aangevangen en hij onder den indruk komt van het gepredikte Woord Gods, maar evenzeer in de prilste jeugd kan plaats grijpen, zelfs bij een pas geboren kindeken, blijkt uit het bekende voorbeeld van Johannes den Dooper, van wien ons getuigd wordt, dat hij reeds van moederslijf af vervuld is geweest met den Heiligen Geest (Luc. 1 : 15). Het is naar dit voorbeeld, dat onze Heidelberger Catechismus in het antwoord op vraag 74 in de daarbij gevoegde teksten dan ook het eerst verwijst, om aan te toonen dat de Heilige Geest aan onze kinderen toegezegd en geschonken wordt. Want de zaak, waarom het gaat, is hier wel het duidelijkst en klaarst ons geopenbaard, en van uit deze plaats valt eerst het volle licht op de andere teksten, die gewoonlijk voor de vroege wedergeboorte der kinderen worden aangehaald. Wat de Heilige Schrift hier aangaande Johannes den Dooper getuigt, is toch niet alleen, dat de Heilige Geest hem van moederslijf af vervuld heeft, maar dat de Heilige Geest ook zoo machtig reeds voor de geboorte op het leven van het kindeke inwerkte, dat het van vreugde opsprong in moeders schoot, zoodra in de ooren van Elisabeth de groetenis van Maria, de moeder des Heeren, weerklonk. Dit vervuld worden met den Heiligen Geest en deze wonderbare werking van den Heiligen Geest op het nog ongeboren kind, waardoor het als 't ware met vreugde de komst van den Messias begroette, zou ondenkbaar zijn geweest, wanneer de wedergeboorte van Johannes eerst op later leeftijd had plaats gevonden. Niet alleen omdat de wedergeboorte altoos het eerste en voornaamste werk is, waarmede de Heilige Geest in ons hart aanvangt, maar vooral omdat de Heilige Geest niet zijn intrek in ons hart nemen en daarin niet wonen kan, wanneer Hij het niet eerst wedergebaard en geheiligd heeft. Al is het dus volkomen waar, dat dit vervuld zijn van Johannes reeds als kindeke met den Heiligen Geest in rechtstreekseh verband stond met zijn roeping als profeet en aankondiger van den Messias, toch zou deze meedeeling van den Heiligen Geest ondenkbaar zijn geweest, wanneer Johannes niet persoonlijk wedergeboren geweest was. Het profetische ambt, waartoe God de Heere Johannes uitverkoor en waartoe Hij hem bekwaamde, ging niet buiten zijn eigen zieleleven om. Hij, die de voorlooper en aankondiger van Christus was, moest ook zelf een »vriend« van den Bruidegom wezen. Daarom beroept onze Catechismus zich volkomen terecht op het voorbeeld van Johannes den Dooper als bewijs voor de vroege wedergeboorte der kinderen. Want, gelijk Ursinus, de opsteller van onzen Catechismus, terecht opmerkt in de verklaring, die hij van den Catechismus ons schonk, »indien uit dit voorbeeld van Johannes blijkt, dat de kinderen den Heiligen Geest hebben, dan volgt daaruit ook, dat zij wedergeboren zijn, want waar de Heilige Geest in hen is, daar werkt Hij zeker de wedergeboorte in hen."

Trouwens, het voorbeeld van Johannes den Dooper is niet het eenige, waarop onze vaderen zich beriepen, wanneer ze wilden aantoonen, dat »de weldaad der wedergeboorte ook aan de kinderen toekomt en de Heilige Geest ook hun geschonken wordt." Onze Catechismus zelf verwijst behalve naar Lucas 1 : 15 ook naar hetgeen David aangaande zich zelf getuigt in Ps. 22 : 10, 11; Urzinus in zijn toelichting op den Catechismus wijst op Jeremia naar aanleiding van wat God de Heere bij zijn roeping tot hem sprak, Jeremia 1 : 5; de latere bewerker van het Schatboek van Urzinus op Mozes (Hand. 7 : 20) en Samuel (I Sam. 2 : 21 en 3 : 10). Weer anderen op het kind van Jerobeam, dat God vroeg weg wegnam, omdat wat goeds in hem voor den Heere gevonden werd. (I Kon. 14 : 13) en op Obadja, die den Heere vreesde van zijne jonkheid af (I Kon. 18 : 12). Terwijl men zelfs meende een bewijs van deze vroege wedergeboorte te vinden in hetgeen de Apostel Paulus aangaande zich zelf in Gal. 1 : 15 en in II Tim. 1 : 3 getuigde. En al zijn de bewijzen, die men voor de vroege wedergeboorte van al deze personen aanhaalde, zeker niet allen even steekhoudend en afdoende, toch blijft er, ook na schifting en keuring, genoeg over waaruit blijkt, dat de wedergeboorte volgens Gods Woord zeker niet altoos eerst op later leeftijd geschiedt.

Wat Mozes betreft, is het daarvoor aangevoerde bewijs wel het zwakst, In Hand. 7 : 20 zegt Stephanus in het oorspronkelijke, dat Mozes bij zijn geboorte »schoon was voor God«, wat onze overzetters hebben weergegeven door »uitnemend schoon«. Sommige uitleggers nu vatten deze schoonheid van het kindeken Mozes niet in lichamelijken, maar in geestelijken zin op, omdat er bij gevoegd wordt »voor God«. Zoo zegt de bekende Henry: »Mozes was van moeders schoot af geheiligd en dat maakte hem schoon voor God, want heiligheid is de schoonheid, die in Gods oogen de meeste waarde heeft«. Toch kan er wel geen twijfel over bestaan, dat deze uitlegging niet juist is. Ook in Exodus 2 : 2 en Hebr. 11 : 23 wordt over deze bijzondere schoonheid van Mozes als kind gesproken, maar dan wordt er uitdrukkelijk bij gezegd, dat zijne ouders deze schoonheid *zagen* en daarom hun kind verborgen hielden, wat natuurlijk alleen op lichamelijke schoonheid